

**FRANSUZ TILINING PAYDO BO'LISH VA RIVOJLANISH
JARAYONLARI**

Mutalibova Sitora Anvar qizi

Samarqand davlat universiteti Kattaqo'rg'on filiali talabasi

Ilmiy rahbar: Ruziyeva Nasiba Kenjayevna

*Samarqand davlat universitetining Kattaqo'rg'on filiali
o'qituvchisi*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Fransuz tilining paydo bo'lishi va rivojlanish jarayonlari haqida batafsil ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: lahja, umumfransuz, analitik, sintaktik tuzilma, didaktik belgi.

Fransuz tili - hindevropaning roman guruhiga mansub til; Fransiya, Fransiya Gvianasi, Gaiti, Monako, Benin, Burkina Faso, Gabon, Gvineya, Kongo Demokratik Respublikasi, Kongo Respublikasi, Kot d'Ivuar, Mali, Markaziy Afrika Respublikasi, Niger, Senegal, Togo, Chad davlatlarining rasmiy tili; Belgiya Kirolligi, Shveysariya Konfederatsiyasi, Kanada, Lyuksemburg, Andorra, Kamerun, Madagaskar, Burundi, Ruanda, Komor Orollari Federativ Islom Respublikasi, Jibuti, Vanuatu, Seyshel Orollari davlatlaridagi rasmiy tillardan biri. Italiya va AQShning belgisi xududlarida ham tarqalgan. So'zlashuvchilarning umumiy soni 100 mln. kishidan, Fransiyaning o'zida 57 mln. kishidan ortiqroq (o'tgan asrning 90-yillari). BMTning rasmiy va ishchi tillaridan biri.

Asosiy lahjalari: frans (hozirgi Fransuz tilining tarixiy negizi), shim. (Belgiyadagi normand, pikard, vallon va boshqalar), g'arbiy (anjuy, gallo va boshqalar), jan.g'arbiy (puatevin), markaziy, jan.sharqiy (burgund, franskont), sharqiy (lotaringiya, champan), frankprovansal.

Fransuz tili istilochilar tili (lotin tili) va Galliya tub aholisi tillarining o'zaro ta'siri jarayonida shakllangan. Fransuz tili tarixi davrlarga bo'linadi: gallroman (5–8-asrlar), eski fransuz (9–13-asrlar), o'rta fransuz (14–15-asrlar), birinchi yangi fransuz (16-asr), yangi fransuzklassik (17–18-asrlar) va hozirgi fransuz (19-asrdan). O'rta asrlarda umumfransuz yozma tili maydonga keladi, 16-asrda milliy til (1539 yildan davlatning rasmiy tili) shakllanadi. 17-asrda adabiy til me'yori tezlashadi. 20-asrda adabiy va og'zaki nutq o'rtasida farq farq paydo bo'ladi. martaki yozma yodgorliklari 8–9-asrlarga mansub.

Fonetik tarzda urg'usiz, ayniqsa, so'z o'zgarishlari unilarning reduksiyasi, urg'uning asosan so'nggi bo'g'a tushishi, urg'u ta'sirida unilarning o'ziga tushishi, unilarning o'zgarishlari va so'z natijasidagi unilarning tushib qolishi va boshqalarni

koʻrsatish mumkin. Fransuz tili morfologiyasi uchun analitizm xarakterlidir (murakkab zamon, nisbat, qiyosiy darajalarning analitik shaklida). Soʻzlarning morfologik tozaligi oʻzgarmaslikka osonligi. Bir qancha fannatik maʼnolar (jins, son, shaxsiy)ning ifodalanishi koʻpincha sintaksis sohasiga koʻchiriladi, soʻzlar keng qoʻllanadi. Feʼl 4 mayl, 3 nisbat va keng tarmoqli zamon mavjud. Leksikasida gallardan saqlanib qolgan soʻzlardan tashqari fraklar tilidan saqlanib qolgan belgilangan qatlam ham mavjud. Fransuz tili rivojida adabiyot lotin tili katta rol oʻynagan; undan koʻplab soʻzlar, soʻz yasaliş qoliplari, sintaktik tuzilmalar oʻzlashgan.

Yozuvi bir qancha diakritik belgilar qoʻshilgan lotin alifbosi asosida shakllangan. Fransuz tili Belgiya, Shveysariya va Kanadada milliy variantlarga, Afrika mamlakatlarida esa, asosan, fonetik va lugʻaviy oʻziga xosliklarga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "Fransuz tili grammatikasi" kitobi.
2. Kenjaevna, R. N. (2022). THE ROLE OF DIALOGUE IN THE DEVELOPMENT OF STUDENTS'SPEAKING SKILLS IN FRENCH LESSONS AND THE ROLE OF MULTIMEDIA LESSONS AND INFORMATION TECHNOLOGY. EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR), 8(3), 15-17.
3. Ruziyeva, N. (2022). ESPECIALLY THE WORDS THAT HAVE BEEN ADAPTED FROM FRENCH TO UZBEK. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ЯЗЫКА, ОБРАЗОВАНИЯ, ПЕРЕВОДА, 3(6).
4. Kenjaevna, R. N. (2022). LITERARY ANALYSIS OF "FATHERS AND CHILDREN". Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(4), 271-277.
5. Kenjaevna, R. N. (2023). USING GAMES AND FREE LANGUAGE LEARNING APPS IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES THROUGH NEW INNOVATIVE APPROACHES TO FOREIGN LANGUAGE TEACHING. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(1), 304-308.
6. Kenjayevna, R. N. (2023). ABOUT THE WORDS ADOPTED FROM THE FRENCH LANGUAGE INTO THE UZBEK LANGUAGE. Science and innovation, 2(C4), 109-113.
7. Kenzhaevna, R. N., & Abdukhaliqovna, M. K. (2023). Active and interactive methods of learning: review, classifications and examples. Rivista Italiana di Filosofia Analitica Junior, 14(2), 246-258.
8. Ikromovna, M. M. (2023). THE PRESENCE OF A PARADOX IN EVELYN WAUGH'S WORKS. Conferencea, 14-16.
9. Ikromovna, M. M. (2022). SATIRICAL APPROXIMATION USED IN ENGLISH LITERATURE. Conferencea, 90-95.
10. Ikromovna, M.M. (2023) Artistic features of Evelyn Waugh. Research and Education. 2 (4), 366-370.

11. Ikromovna, M.M. (2023) Ivlin Vo va Abdulla Qahhorning yozuvchilik mahorati
Xorazm Ma'mun Akademiyasi Axborotnomasi 6 (4), 273-275
12. Ikromovna, M.M. (2023) Ingliz va o'zbek adabiyotida satira talqini
13. Til va adabiyot ta'limi 5 (4), 116-117.
14. www.wikipedia.uz sayti
15. www.ziyonet.uz sayti

